

EDGAR ALLAN POE

Edgar Allan Poe: Az Usher-ház vége

Edgar Allan Poe
Az Usher-ház vége
(Részlet)

(Részlet)

Lazi

Válogatta és szerkesztette
HUNYADI CSABA ZSOLT

Fordította
Babits Mihály, Bartos Tibor, Bihari György,
Fóthy János, Pásztor Árpád, Sóvágó Katalin

A borító
Louis Daguerre
festményének felhasználásával készült

ISBN 978-963-267-111-6

Hungarian translation © Bartos Tibor,
Bihari György, Sóvágó Katalin, 2008
© Babits Mihály, Fóthy János,
Pásztor Árpád jogutódai, 2008
Hungarian edition © Lazi Könyvkiadó, 2008

A Lazi Kft. kiadása
e-mail: info@lazikiado.hu
www.lazikiado.hu

A kiadásért felel: a kiadó ügyvezető igazgatója
Lektor: Juhász Ferenc
Tördelőszerkesztő: Szentmiklósi Csaba
Borító: Magyar Mihály, Szilícium Grafika
Szerkesztő: Somogyi Judit
Felelős szerkesztő: Hunyadi Csaba Zsolt

Készítette: eKönyv Magyarország Kft.

Ti, akik olvastok, még az élők között éltek; de én, aki írom ezt, addigra már rég elköltöztem az árnyak országába. Mert valóban különös dolgok fognak történni, s titkok fognak föltárulni, és sok század fog elmúlni, mire e jegyzetek emberi szem elé kerülnek. S ha napfényre jutnak, sokan lesznek a hitetlenek, sokan a kétkedők; mégis lesznek páran, kik sok tünődnivalót lelnek e jegyekben, melyeket vas-stílusom idevés.

Az év a rémület éve volt, s még a rémületnél is mélyebb érzéseké, melyekre nincs név ezen a földön. Mert sok csodák és jelek történtek széltében-hosszában, szárazon s tengeren, a pestis fekete szárnyai borították a látóhatárt. Ám kik a csillagokban olvasnak, azok előtt nem volt ismeretlen, hogy az ég állása baljóslatú. S számomra többek közt – ki a görög Oinosz vagyok – nyilvánvalónak látszott, hogy most érkezett meg ama hétszázkilencvenyediek esztendő fordulója, amikor a Jupiter bolygó a Kos jegybe lépve együttállásba kerül a rettenetes Szaturnusz vörös gyűrűjével. Az egek különös befolyása, ha nem tévedek szerföltt, nemcsak a földkerekség fizikai változásaiban nyilatkozott, hanem az emberek lelkében is, képzelődéseikben s tünődéseikben.

Khioszi vörösbor palackjai mellett, egy méltóságos csarnok falai közt, egy Ptolemais nevű komor városban heten ültünk együtt, éjjeli társaság. És szobánkba nem volt más bejárás, mint csak egy magas bronzajtón át; és az ajtót Korinnosz mester készítette, s belülről záródott, ritka művészet furfangjával. Azonkívül fekete drapériák vonták el szemünk elől e borús teremben a holdat, a halvány csillagokat és a néptelen utcákat – de a rossz sejtelmek és emlékek nem hagyták magukat így kizárni. Voltak dolgok bennünk és körülöttünk, melyekről nem tudok határozottan

számot adni – fizikai és szellemi valamik – bizonyos nyomás az atmoszférában – valami fojtó érzés – aggodalom, és mindenekfölött az a rémes állapota a létnek, melyet a tépott idegzetű ember akkor tapasztal, ha érzékei eleve-
nen s éberen dolgoznak, de gondolkodásbeli képességei szünetelnek. Ólomsúly nehezült ránk. Ott csüggött tagja-
inkon, a szoba bútorzatán, a serlegeken, amelyekből it-
tunk; mindent lenyomott, mindent földre húzott – min-
dent, kivéve a hét vaslámpa lángját, melyek tivornyánkat
bevilágították. Azok magas, karcsú fényvonalakban emel-
kedve égtek, egyformán, sápadtan, mozdulatlanul égtek;
s a tükörben, amelyet fényük a kerek ébenfa asztalra
vetett, amely mellett ültünk, mind, akik ott voltunk, jól
láthattuk arcunk halvány színét s társaink lecsüggedt sze-
mének nyugtalan villogását. Mégis neveltünk és vígan vol-
tunk a magunk módján – amely valami hisztérikus mód volt;
Anakreón dalait daloltuk – azaz csupa bolondságot, s ittunk
derekasan – noha borunk bíbora vérre emlékeztetett. Mert
kívülünk még valaki volt a szobában – az ifjú Zoilosz. Hol-
tan feküdt, és kinyújtóztatva, gyászlepedő alatt; a hely gé-
niusza és démona. Sajna, ő nem vett részt multságunkban,
csak amennyiben arca, melyet eltorzított a ragály, és sze-
me, amelyből a halál csak félig oltotta ki a pestis tüzét, oly
érdeklődést látszott mutatni vigalmaink iránt, amilyennel
egy halott kísérheti azoknak vígságát, akik még csak ezután
halnak meg. De bár én, Oinosz, éreztem, hogy az elköltözött
szeme rajtam függ, mégis kényszerítettem magamat, hogy
ne vegyem tudomásul kifejezése keserűségét, s tekintetem
állhatatosan lecsüggesztve az ébentükör mélységeibe, han-
gos és zengő hangon énekeltem Teósz fiának énekeit. De
hangjaim lassan kialudtak, és echóik, messze verdesve a te-
rem gyászkárpitjai között, gyöngék lettek, alig kivehetők, s
így elhaltak. És íme, e gyászdrapériák közül, ahol az ének
hangjai elhaltak, egy sötét és határozatlan árny jött elő –
minőt a hold fest emberi formáról, mikor alacsonyan száll az
égen –; de ez az árny nem ember árnya volt, nem is istené,
sem semmiféle ismert formáé. S ott lengve darabig e terem

kárpitjai körül, végre megállt teljes alakjában a bronzajtó komor felületén. De ez az árny határozatlan volt, és vonal-talan és elmosódó, s nem ember árnya volt, nem is istené - sem görög istené, sem khaldeai, sem akármilyen egyiptomi istenségé. És az árny ott maradt a bronzajtón és az ajtókeret íve alatt, és nem mozdult, nem szólt egyetlen szót, csak vesztegelt és állt. És az ajtó, hol az árny megállott, ha jól emlékszem, éppen lábtól volt a gyászlepelbe burkolt ifjú Zoilosznak. De mi ott, a mulatni gyűlt hetek, meglátva az árnyat, amint kijött a drapériák mögül, nem mertünk egyenesen ránézni, hanem leszegtük tekintetünket, s me-reven bámultunk az ébentükör mélyeibe. És végre én, Oinosz, néhány halk szót ejtve megkérdeztem az árnytól lakását és nevét. És az árny így felelt:

- Én árny vagyok, és lakásom ott van, ahol Ptolemaisz katakombái, közel Hélüszion komor rónáihoz, melyek Kharóneia gőzös csatornáit szegik.

És akkor mi, heten, borzalommal szöktünk föl székeinkről, és remegve álltunk, és vacogva, s egész elváltozva; mert az árny hangjának lejtése nem egy lény hangjának lejtése volt, hanem a lények egész sokaságának hangja, s tagról tagra váltakozva ütemeiben sötéten hullott fülünkbe ezer rég elköltözött barátunk jól ismerős és feledhetetlen hanghordozásával.

Babits Mihály fordítása